

Pri. 17. num. 33. P. & C. 1749, 16

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
**EFFECTU ERRORIS
IN CONTRACTU EMTI
VENDITI,**

QUAM
DEO ADJUVANTE

ET

ILLUSTRI JURISCONSULTORUM ORDINE
DECERNENTE,
IN ALMA CHRISTIAN-ALBERTINA,
MAGNIFICO PRÆSIDE

D. FRID. GOTTLIEB STRUVIO,

CÆSARÆ CELSITUDINIS, DUCIS SLESVICO-HOLSAT.
CONSILIARIO JUSTITIÆ, PROFESSORE ORDINIS JURIDICI
PRIMARIO, FACULTATIS P. T. DECANO,

ANNO MDCCXLIX. DIE XXIV. SEPT.

PRO LICENTIA

HONORES DOCTORALES OBTINENDI
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI
SUBMITTIT

JOANNES ALBERTUS HANKOPH,
HAMBURGENSIS.

KILONII, LITTERIS GOTTF. BARTSCHII, ACAD. TYPOG.

DESSERTATIO IN AUCTORITATE JURIS
EFFECTU ERRORES
IN CONTRA ACTUM
VINDICATA
PER ADJUVANTE
IN ANNA CHRISTIAN-ALBERTINA
ET AB GOTTFRIDUS SEYMUNDUS
HONORIS DOCTOR ALEXANDER
JOHANNES ALBERTUS HANNOVER
HAMBURGENSES

33
S
33

EF

ne
pr
pe
di
pu
tra
du
de
bo
'ali
cu
sic

DISSERTATIO
 DE
 EFFECTV ERRORIS IN CONTRACTV
 EMTI VENDITI.

TH. I.

uanquam juxta disciplinam æque naturalem Error offi-
 ac civilem, satis inter omnes constat. Quod ci. Conve-
 tionibus.

nihil magis Conventionibus officiat, quam Errori

Siquidem hic interveniens, aut causam dans
 negotio civili, consensum contrahentium tollit, ac
 propterea obligationem, ex consensu paciscentium de-
 pendentem, impedit, eamque nullam atque irritam red-
 dit. *l. 15. ff. de iurisd. l. 116. §. ult. ff. de R. I.* Ac præci-
 pue in contractu emptionis venditionis, & reliquis con-
 tractibus consensualibus attendendus atque examinan-
 dus venit. Uti bene monet Pomponius Jctus in *l. 57.*

*de O. & A. verbis. In omnibus negotiis contrahendis, siue
 bona fidei sint, siue non sint, si error aliquis intervenit, ut
 aliud sentiat, puta, qui emit, aut qui conducit; aliud, qui
 cum his contrahit, nihil valet, quod actum sit. Et idem in so-
 cietate quoque cogenda respondendum est, ut si dissentians,*

A aliud

aliud alio existimante nihil valet ea societas, quæ in consensu consistit.

TH. II.

Effectus
Erroris est
intricatus.

Non tamen de *Effectu Erroris*, qualem in Conventio-
nibus partium producat, res inter juris Interpretes satis
clara aut expedita habetur; verum potius illa materia
multis Doctorum Opinionibus est intricata. Cujus
quidem ratio non aliunde, quam ex veteri juris discipli-
na est indaganda. Cum enim de *Errore* atque *Ignoran-
tia* Stoici Philosophi varios conceptus habuerint, nec
non ejusmodi error variis modis circa negotia civilia
contingere possit. Idcirco factum est, ut jurispru-
dentia Romanæ conditores Stoicæ disciplinæ maxime
addicti, diversimode in suis scriptis, quorum fragmen-
ta a Triboniano in Pandectas relata sunt, locuti fuerint,
atque in diversas sententias abierint, quæ materiam istam
variis controversiis implicarunt.

TH. III.

Fata no-
vioris ju-
rispruden-
tiæ

Verum etiam supervenientes post restauratam in
Italia jurisprudentiam Romanam *Glossatores*, variis di-
stinctionibus materiam istam obruerunt, ut vix cer-
tum pedem figere liceat. Abscissa nimirum textuum
civilium fragmenta, interpolationes a Triboniano fa-
ctæ & lacunæ relictæ, tot obscuritates atque difficultates
proge-

prognerarunt, ut certum legum intellectum non satis liceat eruere. Accessit denique *Communis Opinionis* apud Doctores vis & præjudicialis autoritas, quam sana prudentiæ legalis ratio vix vincere potest. Ex quibus omnibus constat, legulejorum scriptis non satis tuto in hac scrupulosa materia inhærendum esse, verum genuinam ac solidam legum civilium interpretationem atque adplicationem ex juris naturalis atque gentium principiis simul esse petendam, ita, ut in plerisque casibus magis ad æquitatem naturalem & facti circumstantias, quam ad rigorem & dictamem legum civilium sit respiciendum, teste Grotio de *Jur. Bell. & Pac. Lib. II. cap. 11. th. 6.*

TH. IV.

Verum cum nimis operosum foret, atque institutum se ultra modum Dissertationis Academicæ protraheret, si omnem effectum expendere vellemus, quem ^{Thema proponitur} *Error in Conventionibus* atque aliis negotiis civilibus inducere potest. Idcirco in præfenti eum saltem *Erroris effectum* examinabimus, qui circa *Contractum Emptionis venditionis* contingere potest. Cum enim hujus contractus materia sit fere quotidie in foro ac praxi obvia; Ideo hunc potissimum ad disquisitionem publicam redigere placuit, eo magis, quia commerciorum conditio ac favor propius ad rationem politiæ naturalis accedit, atque ex ejus regulis æstimari debet.

Clausula
Contractu-
um ^{wissent-}
lich u. ^{wohl-}
bedächlich

Neque supervacua aut inutilis hæc Tractatio ex inde
videri poterit; Quod juxta praxin hodiernam commu-
niter contractibus, atque in specie Emtoni Venditioni,
ad excludendam *Erroris* allegationem, Clausula: ^{wissent-}
lich und ^{wohl-}bedächlich inseri soleat. Vt sic frustraneum
foret, de exceptione *Erroris*, ejusque effectu disputare,
cum ad jura semel renunciata paciscentibus non detur
regressus, & cuilibet liberum sit, exceptioni sibi, de ju-
re competenti, renunciare. Verum, præterea, quod
talis clausula plerumque ex consuetudine Notariorum
inferatur, citra specialem intentionem partium, adhuc
responderi potest; Quod vis atque intellectus hujus clau-
sulæ genuinus hic sit; Quod partes sponte, deliberato,
ac præmeditato ad Contractum accesserint, & omnia
puncta atque contenta pacti bene intellexerint, provida
deliberatione conceperint, atque sufficienti mentis con-
silio composuerint, & sic nihil præcipitando egerint. At
vero ad ea, quæ a partibus ignorantur, aut in quibus,
in deliberatione sua, ex erroneo quodam principio dece-
ptæ, atque ad paciscendum inductæ fuerint, neutiquam
pertineat, siquidem certi iuris est; Quod conventio ad
non cogitata, & sic ad ignorata atque erronea non possit
extendi, Vti bene monet Stryckius de *Cautelis Contract.*
sect. 1. cap. 5. th. 14. Atque hinc facile patet, quod illa
Clau-

Clausula atque renunciacione non obstante, nihilominus de *Errore* quæri ac lis in iudicio moveri queat.

TH. VI.

Quamquam vero juxta principia philosophica, *Error* ^{Error & ignorantia} atque *Ignorantia* inter se omnino differant. Etenim er- ^{apud Jctos}ror aliquid in intellectu mentis humanæ *ponit*, atque fal- ^{pro syno-}so & erroneo quodam præsupposito mentem fallit. At ^{nymis ha-}vero ignorantia *nihil* ponit, sed *negat* omnem de re ali- ^{bentur}qua conceptum. *Can. 6. caus. 22. Qu. 2. Can. 11. Dist. 38.* At- tamen in foro civili Jctorum hæc vocabula invicem synonymice adhibentur, & unum alterum, sensu quodam reciproco, includit. *Struv. Synt. Civ. Exerc. 27. th. 51.*

TH. VII.

Cum porro Jcti hunc errorem dividant, ut alius sit ^{Intelligitur} *Error* atque ignorantia *facti*, alius vero error atque ^{hic Error} ignorantia *juris* ^{facti non} *et. ff. de jur. & fact. ignor.* Idcirco hic no- ^{juris}tandum, quod in præsentî Dissertatione, non agatur de *Errore* juris, nisi forte ille in errorem facti simul incidat, eumque forte promoveat. Verum agitur de *Error facti*, qui vel *incuriosos* atque *negligentes* ex improvîso per *cul- pam* fallit; vel etiam *astutos*, & *prudentissimos* quandoque *casu* decipere potest. *l. 2. ff. de jur. & fact. ignor.* Sicutî aperte tale *discrimen* inter errorem facti atque juris, in contractu emti venditi, attendendum esse, monet Paulus

Jctus in *l. 2. §. 15. ff. pro Emptor.* Atque talis error momentum pensitationis circa contractum empti venditi facere potest, quatenus vel ad contractum rescindendum, vel ad æstimationem & præstationem interesse, agitur, prout recte advertit Titius in *Jur. Priv. Lib. IV. cap. 2. §. 32.*

TH. VIII.

Declara-
tio super-
additur

Est autem porro hoc ita declarandum, ut non admittatur *affettata* aut *supina* ignorantia facti, nimirum, si quis ea nescivisse ac ignorasse prætendat, quæ quilibet contractuentium scire debet ac potest juxta *l. 15. §. 1. de contrah. empt. Gail. Lib. II. Obs. 48. num. 15.* Paria enim sunt scire, ac scire posse vel debere. *l. 15. Cod. de rescind. vend. Gratian. Disceptat. For. Tom. I. c. 194.* idque exemplo quodam declarat Lyncker *Decis. Dicafter. Jen. 824.* In tali enim ignorantia versans, licet quandoque ad rescissionem forte contractus, vel declarationem nullitatis agere queat, non tamen *interesse* sui æstimationem consequi potest. arg. *l. 45. l. 57. de contrah. empt.* Atque sub hac declaratione intelligitur illa *regula* juris communis; Quod *Error regulariter erranti nocere debeat*; sibi enim quisque imputet, quod non melius in rem inquisiverit. Beier ad *Pand. tit. de contrah. Empt. Posit. XXIX.* Quod eo magis obtinet, quando *Error ex presentaneo visu, cum merx ipsa sistitur facile præcaveri potuerit.* Beier. *d. l. Posit. XXXVII.* Hoc specificè confirmat *l. 10. §. 2. de liber. caus.* ibi: *Tunc habet*

habet emptor hanc actionem, cum liberum esse nesciret; nam
 fisci liberum, & sic emit ipse se circumvenit. At vero si
 venditor sciverit, emptorem errare, et hic fidem forte
 emptoris secutus, non satis in qualitatem rei venditæ in-
 quiverit, & sic sua credulitate ac facilitate læsus fuerit,
 utique propter concurrentem dolum venditoris, beni-
 gnus cum emptore agendum erit, ne dolus venditoris
 eidem lucrosus atque credulitas emptori damnoſa fit,
 quia potior semper ejus habenda conditio, qui certat de
 vitando damno, quam qui certat de captando lucro, uti
 bene monet, Beier *d. l. Posit. XXXVIII.*

TH. IX.

Spektatur autem potissimum Error ipsorum contra-
 hentium, qui emunt ac vendunt; Biccus Colleg. Argentor. ipsorum
tit. de Empt. vend. num. II. Dilucide hoc exponit *l. 12. ff. contra-*
de contrah. empt. ibi: In hujusmodi questionibus persona hentium
 ementium ac vendentium spectari debent, non eorum, quibus saltem
 acquiritur ex eo contractu actio. Nam si servus meus vel fi-
 lius, qui in mea potestate est, me presente, suo nomine emant,
 non est querendum, quid ego existimem, sed quid ille, qui
 contrahit. Debet tamen hoc refringi ad eum casum, si
 proprio nomine egerint; Aliter se res habet si ex jussu do-
 mini vel patris actum, tunc enim scientia domini ac pa-
 tris magis, quam ignorantia atque error filii ac servi
 spectari debet; siquidem alter alterius opera videtur usus
 Beyer

Beyer ad Pand. tit. de contrah. empr. Post. 39. Uti refert Pomponius l. 13. ff. de contrah. empr. ibi: Sed si seruo meo vel ei, cui manda vero vendo sciens fugitivam, illo ignorante, me sciente, non tenevi te ex empto vendito verum est. Idem asserit Ulpianus in l. 16. §. 3. 4. ff. de liber. caus. verbis: Quare si filius familias emit, siquidem ipse scit, pater ignoravit, non adquisivit patri actionem, hoc si peculiari nomine egerit. Caterum si patre mandante, hic queritur, an filii scientia noceat. Et puto adhuc nocere, quemadmodum procuratoris nocet. Plane si filius ignoravit, pater scit, adhuc dico repellendum patrem, etiam si peculiari nomine filius emit, si modo pater praesens fuit, potuitque filium emere prohibere. Pariter de seruo & procuratore notat Paulus in l. 17. ff. de liber. caus. ibi: In seruo & in eo, qui mandato nostro emit, tale est, ut si certum hominem manda vero emi sciens liberum esse, licet is, cui mandatum est, ignorat, idem sit, & non competit ei actio. Contra autem, si ego ignoravi, procurator scit, non est mihi deneganda. Plenius ea omnia explicat Africanus Iustus in l. 51. ff. de Edil. Ed. ibi: Cum mancipium morbosum vel vitiosum servus emit & redhibitoriam vel ex empto dominus experiat, omnimodo scientiam serui, non domini spectandam esse, ait; ut nihil intersit, peculiari an domini nomine emerit, & certum incertumve mandante eo emerit, quia tunc & illud ex bona fide est, servum cum quo negotium gestum sit, deceptum non esse, & rursus debitum ejusdem, quod in contrahendo admisit, domino nocere

ere debet. Sed si servus mandatu domini, hominem emerit, quem dominus vitiosum esse sciret, non tenetur venditor. Porro pergit idem Jctus §. 1. d. l. de persona procuratoris: ita: Circa procuratoris personam, cum quidem ipse scierit, morbosum vitiosum esse, non dubitandum, quia, quamvis ipse domino mandati vel negotiorum gestorum actione sit obstrictus, nihilo magis eo nomine agere possit: At cum ipse ignorans esse vitiosum, mandatu domini, qui id sciret, emerit, & rehibitoria agat, ex persona domini utilem exceptionem ei non putabat opponendam. Nimirum ratio disparitatis in eo consistit, quod error atque ignorantia sit personalissima, atque idcirco personas contrahentium non transgreditur. At vero si alieno nomine quis contrahit, paciscentis nihil interest, an contractus subsistat nec ne, unde non ejus scientia aut ignorantia sed domini ac principalis spectatur, cujus interesse tantum in negotio illo civili versatur, atque ideo contra bonam fidem contractus empti venditi foret, sub alterius scientiæ vel ignorantia prætextu, suam scientiam vel ignorantiam velle suppressere atque inde agere velexcipere. Add. Frantzk. Comment. ad Pand. tit. de contrah. empt. num. 72 & seqq.

TH. X

Est vero Error ab allegante probandus, nec facile præsumitur l. 4. Cod. de jur. & fact. ignor. Zanger de Except. Part. III. cap. 13. num. 137. Admittitur tamen etiam probatio

B

batio

batio per *juramentum*. Cum enim error atque ignorantia consistat in animo & intellectu, talia vero sint difficilis probationis, potest quis eo nomine ad jus jurandum provocare. Berger *Oeconom. Jur. Lib. III. tit. 5. th. 5. not. 19.*

TH. XI.

Jus Erroris
maxime in
facto est
positum

Hoc igitur respectu recte dicitur; *Jus omne Erroris ejusque effectum maxime in facto est positum.* Atque *jus agendi vel excipiendi*, inde proveniens dependere ab eo, *quod interest.* Id quod potissimum ex diversis facti atque negotii circumstantiis, conditione personarum, qualitate rerum, causa contractus inductiva, nec non ex ratione loci ac temporis &c. provenit. Quippe quæ circumstantiæ sunt penitus infinitæ, animumque humanum diversimode afficiunt, & consensum vel dissensum paciscentium in diversa omnino distrahunt. Ut proinde judex circumspectus hæc omnia in sententionando providere inquirere atque examinare debeat. Atque præterea in his omnibus casibus non ad rigorem juris, verum potius ad *aequitatem naturalem* respiciendum est, quæ judicium in hac materia mirifice temperat, & modo in venditoris modo in emtoris partem inclinat. Disponit de hac vario scientiæ atque ignorantia casu *l. 15. ff. de contr. ab. empt.* ibi: *Labeo libro posteriorum scribit, si vestimenta interpolata quis pro novis emerit; Trebatio placere, ita emptori præstandum quod interest, si ignorans interpolata emerit; Quam*

sententiam & Pomponius probat, in qua & Julianus est, qui ait, siquidem ignorabat venditor, ipsius rei nomine teneri; se sciebat, etiam damni, quod ex eo contingit: quemadmodum si vas aurichaleum pro auro vendidisset ignorans, tenetur, ut aurum, quod vendidit, præstet. Totamque hanc materiam ad fallacias paciscentium in emendo ac vendendo excludendas, esse compositam, notat l. 37. ff. de Edil. Ed.

TH. XII.

Evenit vero talis Error in Contractu Empti venditi, ex ^{Causa Erroris} variis causarum figuris: Aut enim circa *Personas* ementium ac vendentium, aut circa *Formam* ac *Titulum* contractus; aut circa *Objectum* ac diversas illius *Qualitates*, aut circa alia *Accidentalibus* versatur. Quæ causæ omnino invicem discernendæ sunt, si firmam ac validam casuum civilium decisionem facere velimus. Si quidem ex harum causarum confusione, & non accurata discretione plures difficultates proveniunt, quæ incertum reddunt Judicis ac Consulentis iudicium, atque ancipiti hinc inde disceptationi involvunt, ut certam juris regulam statuere non liceat. Franzk. *Comment. ad Pand. tit. de contrah. empt. num. 37.*

TH. XIII.

Cum vero omne jus principaliter hominum ac personarum causa constitutum appareat. §. *fn. Inst. de Jur* ^{Error circa personas contrahentium generatio} *Nat. Gent. & civ. l. 2. ff. d. Stat. hom.* Igitur prima omnino ^{alis}

ratio *Personarum* ementium vendentium haberi debet. Vbi *Generatim* notandum, quod, quia omnes circumstantias facti, quæ circa personas ementium ac vendentium ex accidenti contingere possint, vix exhaurire licet. Idcirco placet generalem Regulam constituere; Quod *Toties Error circa personas vitiet contractum empti venditi, quoties ille implementum contractus impedit*, prout tradit Beier ad *Pand. Tit. de Empt. Vend. posit. 32.* Pariter generatim advertendum, Alio modo errorem spectandum esse in persona *Emtoris*, huic enim plus indulgendum; Alio modo in persona *Venditoris*, huic enim minus indulgendum, siquidem conditio & qualitas rei venditæ huic magis potest esse perspecta, & inde emtori ignoranti facilius potest imponi. Unde quoque recte disponitur in *l. 39. ff. de pact.* Quod pacta obscura atque ambigua contra venditorem sint interpretanda.

TH. XIV.

Regula Do-
ctorum de
Errore cir-
ca perso-
nam exami-
natur

Et quidem de Errore circa personam tradunt Doctores communiter hanc regulam; Quod *Error circa personam emtoris aut venditoris*, ut si putes, Cajum tuum venditorem esse, cum Sejus sit, vel si putes, a Javoleno te emere, cum Sempronius sit; *faciat emtionem nullam*; Quam refert Struv. *Synt. Civ. Exerc. 24 th. 8.* Quanquam vero hæc definitio Doctorum in se vera sit ac sustineri queat, non tamen perpetuo concludit; Ex qua ratione etiam Ti-
tius

tius hanc regulam improbat, atque cenfet, errorem circa personam non vitare contractum empti venditi, *Jur. Priv. Lib. IV. cap. 2. th. 33.* Sunt nimirum casus, qui circa personas ementium ac vendentium errorem quendam inducunt paulo distinctius considerandi, antequam huic regulæ Doctorum communi concedamus. Cum enim ille, qui cum alio contracturus est, non debeat esse ignarus ejus conditionis ac qualitatis, cum quo contrahit, juxta *l. 19. ff. de Reg. Jur.* utique non omnis ignorantia & error excusationem mereri poterit, ut inde liceat contractum rescindere aut statim nullum dicere, ne culpa aut negligentia cuique sua proficua sit, quod contrarationem juris foret, secundum quam error atque ignorantia vincibilis non excusat, sive talis in jure sive etiam in facto cuiquam obveniat, Add. Cocceji *jus controvers. tit. de contrab. Empt. Quest. 45. & seqq.*

Th. XV.

Verum pro norma judicii practici in hoc errore, Norma judicii practici inter esse pecuniarium circa personas contrahentium contingente, non solus error ponendus erit; Verum potius *interesse pecuniarium* pacipientium respiciendum erit, quousque ejus atque pecuniarium *qualitatis* ratio simul postulet, erranti succurrere. Ipsa enim natura hujus contractus & favor commerciorum atque omnis promercationis communis hoc exigit, ut judex æquilibrium suum in judicando non ad strictum juris

B 3

rigo-

rigorem reducat, verum æquitate naturali, pro circumstantiarum varietate temperet.

TH. XVI.

Interesse
partium
circa erro-
rem in per-
sona ex
parte em-
toris

Nimirum *interesse* partium ex utraque parte, ut quisque de persona secum contrahentis certus sit, potissimum versatur circa *prestationes personales*, quas unus alteri, ex reciproco contractus hujus nexu facere debet, ubi non æque interest partium, an hunc an alium sibi exinde obligatum habeat, quia in una persona plus cautionis ac securitatis, quam in alia esse possit. Et quidem *primo* quoad personam venditoris, *emtoris* interest, cum quo contrahat, scilicet ratione præstandæ *Eviictionis*, in re sibi vendita, quæ in aliis securior, in aliis durior esse potest, ut ita non par sit omnium venditorum conditio. Atque talis error, ex parte emtoris interveniens, contractum vel nullum vel rescissibilem facere potest, propter varia commoda vel incommoda, quæ inde provenire, atque in longinquum tempus produci possunt. Ita v. g. qui emit ignoranter a tutore; item ab administratore rationum publicarum, licet rem ejusdem propriam, non ita tuto emit, quam qui ab alio. Si quidem illius bona, ob rationes tutelares aut publicas nondum redditas aut non discussas, tacite minori aut fisco sunt oppignorata, ut ita res vendita cum onere transeat, & periculum eviictionis subesse possit, cum re,
ex

ex causa hypothecæ tacitæ, ab emtore evicta, regressus tantum personalis emtori detur adversus venditorem suum, quem ex contractu emti venditi habet obligatum, cui actioni, emtoris personali, causa pignoris taciti præfertur. Ut inde emtor, ignorans hæc, periculum evictionis invitus subire non teneatur, neque adigi queat, ad contractum emtionis ininitum, detecto errore, servandum.

TH. XVII.

Pariter ex parte *Venditoris* interest, circa personam Emtoris non errasse, propter *solutionis* morositatem atque securitatem, quæ non æqualis est in omnibus contrahentium personis, ut major difficultas recipiendi solutionem sit in una, quam in altera persona. Atque interim emtoris propter varias circumstantias plurimum interesse potest, ut promptam atque paratam pretii ac pecuniæ solutionem, forte propter fidem mercaturæ servandam, vel propter imminentem concursum, aut cessationem bonorum suorum, quam forte per expectatam atque receptam pretii solutionem avertere potuisset, habeat. Sin vero illud tardius solutum fuerit, res jam desperata venditoris in pejus discessit, quo status bonorum, nullo interesse moræ petito vel adjudicato satis redintegrari aut compensari non posset. Proscium ergo omnino erit, errorem hunc a iudice expendi, si forte jam pingvior atque

Interesse
ex parte
venditoris

Interesse
ex parte
venditoris

atque securior offeratur emtor, cui bona sua in præfenti vendere queat, anteriori contractu dissoluto, quem venditor cum erroneo emtore iniisset.

Th. XVIII.

Interesse affectionis non sufficit

Facile proinde patet, *interesse affectionis*, ad hunc effectum dissolvendi contractum empti venditi non sufficere, forte si emptor vel venditor putaverit, *cognatum* vel *agnatum* rem emere, cum extraneus sit, qui nullo penitus cognationis aut agnationis vinculo venditori conjunctus sit. Hæc enim bona opinio veritati rei gestæ non potest prævalere. Quamquam enim interesse familiæ ac cognationis in retractu ac fideicommissis familiæ attendatur. Nec non quandoque in juramento in litem affectionis spectetur, Attamen in casibus, lege speciali determinatis, ad argumentum generale, consequentiam producere non licet. Siquidem in contractibus, pro norma atque æquilibrio, non respectus personarum, ex justitia vulgo distributiva, verum ratio saltem negotiorum, secundum justitiam commutativam atque simplicem proportionem habetur. Vt proinde casus non excepti maneant sub communi & generali contractuum regula.

Th. XIX.

Interesse remuneratorium

Neque *interesse remuneratorium* & Error, inde pro-
veniens, sufficit, si quando quis ex obligatione quadam
anti

antidotali, qua emptor vel venditor, se alteri obstritum censuerit, atque hujus intuitu vel minus vendiderit, vel plus in pretio dederit. Vel etiam si contrahens in bene meritis ab alterutro acceptis, erraverit, quæ plane nulla, vel longè minora, quam putaverit, fuerint; ad rem aliquot momentum afferre poterit, siquidem obligatio antidotalis, in mero alterius pudore consistit, atque tam naturaliter quam civiliter, nullum in foro civili effectum producit. Nec proinde naturam contractus emti venditi alterare potest.

TH. XX.

Similiter Error in nomine, prænominè aut cognomine Emptoris aut venditoris, contractui non nocet, quia hæc inter mera accidentalia referuntur, modo inde Error in persona non inducatur. Vti declarat argumentum l. 80. ff. de judic. item l. 65. §. 1. ff. de verb. oblig.

Error nominis non nocet.

TH. XXI.

Ex eadem ratione Error in Sexu contractui nostro non officit; Si forte quis emptorem aut venditorem masculinum esse putaverit, cum fœmina fuerit. Siquidem ex hac parte nihil emptoris aut venditoris interest, cum in contractu emtionis venditionis fœminæ nulla privilegiorum prærogativa gaudeant, verum cum masculis æquali jure, secundum regulam juris communem utantur. Nec imbecillitas fœminarum naturalis cau-

Error in Sexu.

C

fam

sam excusationis præbere potest, cum assistentia Curatorum, emtori aut venditori sufficientem in contrahendo securitatem præstare queat. Nec enim credendum, sine huius consiliis fœminam contractum, licet ignorante emtore aut venditore, iniisse.

TH. XXII.

Error in
qualitate
personæ.

Aliquando de persona Emtoris ac venditoris constat; Verum erratur saltem in *qualitate* ejus legali. Quando quis cum *inhabili* contrahit, quem putat habilem. v. g. Si quis cum minore contrahat, quem quis majorem putat. Aut si quis cum mente capto contrahit, quem putat sanæ mentis. Atque talem emtionem nullam esse, declarat *l. 2. §. 15. 16. ff. pro Emtor.*

TH. XXIII.

Error in
persona
principalis.

Quæritur porro; Quid Error circa personam *Principalis* ac *Procuratoris* operetur. Nimirum; *An venditor stare teneatur contractui, quando emtor proprio nomine se emere fingat, attamen emat alieno nomine.* Schliesset den Contract in seinen Nahmen, und lasset nachgehends einen andern in Contract treten, vor welchen er das Gut gehandelt habe; Und will daher den Contract gleich auff dessen Principals Nahmen schreiben und transferiren lassen. Nos venditorem non teneri arbitramur, adeo, ut contractum ab una persona, invito venditore, in aliam transcribere non possit.

Quia

Quia scilicet nexus obligatorius contractus stringit ipsum contrahentem, atque inde venditori jus ex eo in personam contrahentis acquiritur, quod venditori invito eripi non potest, maxime, si iustam causam contradicendi ac protestandi contra surrogatum emtorem, forte quod non satis sit idoneus, allegare queat. Nec obstat, quod quilibet jus ex contractu quæsitum alteri cedere possit. Respondetur, Hoc intelligendum est, salvo iure tertii. Est enim, hoc respectu differentia facienda inter contractus unilaterales v. g. mutuum, &c. Ibi enim ius crediti est penes unum, & sic cessio iuris, invito debitore, in casibus non prohibitis fieri potest. At vero in Contractu emti venditi ius crediti ac debiti est reciprocum; atque idcirco mutuo consensu opus est. Nec obstant textus supra in *ib. o.* allegati. Siquidem isti, non de errore circa personam, sed de errore circa qualitatem *objecti* loquuntur, atque sic ad casum præsentem non pertinent. Pro astruenda porro negativa accedit. Quod hoc contingat præterea in præjudicium domini directi, cui hoc modo alius obruderetur vasallus, in quem ab initio non consensit. Concurrunt etiam præiudicium Judicis ac magistratus, cujus spertulæ confirmationis imminuuntur, cum ordine juris servato, duplex contractus fieri deberet, quo res ab emtore rursus in alium novum emtorem transferenda

est, si ipse contrahens fidem contractus initi servare velit ac teneatur. Utique porro præjudicium foret in aliis præstationibus laudemialibus, resignationibus iudicialibus &c. quæ alio modo in unum contraherentur.

TH. XXIV.

Si plures
sint con-
trahentes
quid, juris.

Sed quid si plures sint contrahentes, forte quorum res communis venditur, vel quando plures rem communiter emunt ab uno vel pluribus. Quid juris erit circa Errorem? Certe si quidem omnes una, erraverint, emtores aut venditores, nihil erit diversum; quia omnes uno eodemque jure censentur. At vero si quidam ex his erraverint, quidam sciverint; Tunc quæritur; An Error, an Scientia prævalebit. Certe cum in re communi potior sit prohibentis conditio, juxta *l. 28. ff. commun. divid.* idcirco putaverim, errorem dissentientium prævalere, ne jus unius ex facto alterius lædatur. Facile vero concedo, alterutram partem, quæ tali modo in persecutione juris sui læditur, contra scientes, qui melius socios suos non informaverint, ad interesse agere posse.

TH. XXV.

An Error
hæredi
profit.

Porro Quær. An actio vel exceptio defuncto competens, etiam hæredi ad agendum vel excipiendum proficit? Certe ratio dubitandi ex eo nascitur, quod error sit personalis, atque in animo consistat. Ea vero quæ animi

animi sunt, morte expirant. At vero respondetur; jus, ex errore quæsitum cohæret contractui. Hic ergo, cum ex natura sua sit ad hæredes transitorius *l. 13. Cod. de contrah. et commit. stipul.* Idcirco etiam actionem vel exceptionem erroris in hæredem transferri opinamur. Maxime, cum hæres personam defuncti repræsentare dicatur, juxta effatum *Nov. 48. cap. 1. l. 59. de Reg. Jur.*

TH. XXVI.

Visis personis contrahentibus, progredimur ad Error in nomine ac titulo contractus. Formam Contractus Emti venditi. Ubi primo se offert Error circa Nomen ac titulum Contractus; Quando forte alter emtionem venditionem intendat, alter *donationem, & pretium saltem dicis gratia, ac simulatum esse putet,* uti casus inter conjuges contingere posset, ut morte alterutrius interveniente, hic vel ille prætextus, ad offensam contractus allegetur: Emtionem venditionem, tali emergente casu generatim imperfectam ac proinde nullam esse, arbitratur Beyer ad *Pandect. Tit. de contrah. empt. post. 31.* Atque huc pertinet *l. 9. pr. ff. de contrah. empt. ibi: In venditionibus atque emptionibus consensum debere, intercedere palam est. Caterum sive in ipsa emtione dissentiant, sive in pretio, sive in quo alio, emptio imperfecta est.* Eodemque præcipue concludit *l. 55. de O. & A. ibi: In omnibus rebus, quæ dominium transferunt, concurrere oportet*

*res affectus ex utraque parte contrahentium, nam ea, siue
 venditio siue donatio, siue conductio, siue alia qualibet causa
 contrahendi fuit, nisi animus utriusque consentit, produci
 ad effectum, in quod inchoatur, non potest.* Objicitur qui-
 dem huic decisioni *l. 36. ff. de acquir. rer. dom.* ubi dicitur,
 quod error in causa traditionis non impediatur translatio-
 num dominii, modo uterque contrahentium titulum ad
 transferendum dominium habilem supposuerit. Verbis:
*Cum in corpus quidem quod traditur, consentiamus, in causis
 vero dissentiamus non animadverto cur inefficax sit traditio.*
 At vero respondetur; *Traditio* in contractibus duplici
 modo spectari potest, uno, quando habetur tanquam
substantiale consecutivum, quod contractum semel in sua
 forma perfectum, necessario subsequitur, altero modo,
 quo habetur tanquam, *modus transferendi dominium deri-
 vativus*. Hoc ultimo respectu suum effectum habet,
 qualiscunque causa contractus an vera an erronea sub-
 fit, quia iuxta *l. 15. ff. de O. & A.* animus saltem & affe-
 ctus contrahentium inspicitur, quorum consensus invi-
 cem in transferendo dominio concurrat, & sic, quoad
 hanc effectum traditionis plene inter partes consensus
 est. Aliter res se habet, quando quaeritur de ipsa vali-
 ditate contractus, an ex illo, mediante traditione, ir-
 revocabile transferatur dominium, ut res, ex causa
 erronea tradita, nec existens, contractu invalido de-
 cla-

clarato vindicari, aut consumpta quoad æstimationem condici possit, de qua casu in præsentî agimus, ubi, ob dissensum paciscentium in titulo ac causâ contractus annullatur, & translata res, per traditionem in sua substantia vel æstimatione actione personali, aut quandoque reali repetitur. Uti exponit *l. 36. ff. de Reb. cred.*

TH. XXVII.

An *causa movens* aut finalis ementium ac vendentium ac *Error*, circa illam contingens, spectari debeat, eo magis hic disquirendum venit, quo magis intentiones contrahentium eo feruntur, & quo magis lucrum vel Causa movens ac finalis an attendenda sit. damnum inde emergit, quando partes vel spe suscepta frustrantur, vel errore inducuntur, ad damnum præsumtum evitandum, quod tamen, eventu spectato, in lucrum converti protuisset. Certe cum tales intentiones partium plerumque inter retenta in mente referantur, vel etiam ex mero casu foruito dependeant, & tantum consecutiva contractus adficient atque periculis aut commodis contractus accenseri debeant. Idcirco circa validitatem huius contractus nihil operari poterunt; Verum hætenus ad casus spei numerari debent, qui contractum non alterant, sive emtor sive venditor lucrum aut damnum inde perceperit, ac propterea nullo nec evictionis nec alius præstationis obligationi subjacent. arg. *l. 8. ff. de contrah. empt.* Casus evenire

nire possit, quando quis metu erroneo hostium commo-
tus prædium vendiderit minori pretio, quod alias, non
errans, vel majoris, vel plane non vendidisset. Tunc
enim ex hoc solo, errans contractum rite celebratum re-
vocare non poterit, quia suæ facilitati hoc imputare
debet, quod nimis meticulosus fuerit, & falso rumo-
ri credidit. Pariter, si quis v. g. hospitium merito-
rium comparaverit, sperans, magnam viatorum fre-
quentiam futuram esse. Postea vero propter varia ac-
cidentia, spe sua exciderit, ac inde grave damnum sen-
ferit. Hic enim ad eventum fortunæ magis quam con-
tractus pertinet; Adeoque ad *interesse* saltem negotii *ex-*
trinsicum spectat, quod in se incertum ac fallax, imo in
quodlibet tempus mutabile esse potest, ac proinde ad
decisionem causæ non admittitur.

TH. XXVIII.

Magis substantialis est *Error* partium circa *pretium*
emtionis venditionis; Qui quidem emtionem venditio-
nem *imperfectam* facit, uti declarat *l. 9. pr. ff. de contrab. emp.*
Ex qua lege hoc consequitur, quod contractus maneat
in suspensio, donec partium declaratio successerit, ac se
invicem recte intellexerint, adeo, ut pœnitendi facul-
tas ex utraque parte subsit, usque dum perfecte in pre-
tium, non erroneum, consensum ex utraque parte fue-
rit. Schrœter *Dissert. de Convention. imperf. th. 1. et seqq.*

TH. XXIX.

Error in
pretio emti
venditi.

TH. XXIX.

Potest autem hic error in *pretio* rursus duplici modo contingere. Primo circa pretii *Quantitatem*. Secundo circa pretii *Qualitatem*. Item circa *Tempus, modum, ac Locum* faciendæ solutionis. Quæ circumstantiæ interesse partium multumvariare, consensum distrahere, atque formam contractus valde immutare possunt. Ut proinde ratio illarum omnino in deliberando ac iudicando haberi debeat.

Uterius hoc explicatur.

TH. XXX.

Circa errorem in *Quantitate* pretii rursus *duo* casus principaliter evenire possunt, ita nimirum; Aut *Venditor majus pretium; emtor vero minus intelligit*. Exempli loco esse poterit, quando Sejus per litteras alteri declarat: Er sollte das Guth vor die tausend Gûlden mille florenis, haben. Vox *Gûlden*, pro diversitate provinciarum in quantitate sua usuali variat. Alter scilicet intelligit florenos Hollandicos; alter Cæsareos. Pariter si vendens fundum centum Rhenanis *Rheinische Gotsgûlden*, alter de usualibus capiat. Brunnem. ad l. 9. num. 1. ff. de *Contrah. empt.* Facile patet, non tenere emtionem, cum consensus in substantiali contractus deficiat. Beier ad *Pand. tit. de contrah. Empt. Posit. 33.* Aut e contrario *Emtor majus promittit, & venditor minus sensit*, tunc sine dubio perfecta ac valida erit emptio, nec poterit sub

Error in quantitate pretii.

D

præ-

prætextu erroris emtor aut venditor pœnitere, invito altero, quia scilicet majori summæ minor omnino inest, & qui maiorem summam promittit, etiam in minorem consensisse, ac eandem promississe, facile adparet. Molina de *Just. & Jur. Tom. II. Diss. 340. num. 15.* Lauterbach *Colleg. Pract. Tit. de contrah. empr. Conclus. 108.*

TH. XXXI.

Error in
Qualitate
pretii.

Secundo *Error* contrahentium obtingere potest circa pretii *Qualitatem*; Si quando *diversi* valoris sit *moneta* in loco domicilii aut contractus, ab ea, quæ in loco faciendæ *solutionis* obtinet. Uti diversitas apparet monetæ gravis ac levis, unter *leichtem und schwerem Gelde*. Pariter in valore aureorum deder *Ducaten*. Nec non thalororum, *der species Thaler*, juxta diversum campforum cursum differentia pro diversitate locorum occurrere potest. Id quod in majori summa, magnum vel augmentum vel imminutionem pretii causare poterit, ut inde errantium multum interesse queat. Verum hanc quæstionem, juxta regulam thesis antecedentis decidendam arbitramur, ita, ut teneat contractus, quando qualitas pretii, erronee supposita, vero pretio, consensui utriusque determinando, nihil detrahat, & uterque contrahentium in summa minori concurrat. Alias dissensus in majori summa, negotium omnino distrahit. Certe diversitas pretii, ex *tempore* destinatæ solutionis, aucti

aucti vel imminuti, cum accidentaliter tantum prove-
niat, vim ac naturam contractus enervare non poterit.

TH. XXXII.

Certe *Error in modo solutionis*. Cum emtor fidem de pretio habitam putet; venditor paratam pecuniam intellexerit, omnino vitiabit contractum, quia plus solvit, qui statim solvit, quam qui post tempus §. 33. *Instit. de action.* Similiter quando venditor solutionem solidam, in einer ungetheilten Summe; emtor solutionem particularem, aut in statos terminos auf Tag-zeiten, licet ejusdem pretii, intellexerit, emtio venditio erit irrita, siquidem hic modus diversus, etiam substantiam pretii variat, ac proinde diffensum partium inducit, & nullam obligationem constituit.

TH. XXXIII.

At vero *Error in scriptura aut instrumento* emti venditi, a Notario, Advocato, vel amanuensi commissus, contractum non alterat nec illum vitiosum reddit, si modo aliter de veritate rei gestæ satis constat. *arg. l. 8. ff. de stat. homin. l. 72 ff. de fidejussor.* Idque secundum communem Doctorum regulam, quæ tradit. Quod error scribentis non mutet substantiam disputationis Klock. *Vol. 2. Conf. 23. num. 20 & seqq.*

TH. XXXIV.

Progredimur ad Errorem, qui circa *Objectum* emti venditi occurrit; Ubi rursus varii existunt casus, a se invicem omnino discernendi. Aut enim erratur in ipso

D 2

Cor-

Corpore sive *Re* ac *Merce*, quæ in contractum empti venditi deducitur. Aut vero erratur saltem in ejus *Qualitatibus*, aut *Legalibus*, aut *Naturalibus* iisdemque vel *Substantialibus* vel *Accidentalibus*. Struv. *Synt. Civ. Exerc. XXIV. th. 8. & seqq.*

TH. XXXV.

Error in rei
existentia.

Error in *Corpore* est primo circa *Existentiam*, quando scilicet res vendita vel nunquam extitit, vel tempore initi contractus non amplius extat; atque tali casu emptio venditio, ob deficiens objectum, est ipso jure nulla, uti clare decidit *l. 8. l. 15. pr. ff. de contrah. emt.* Atque hoc intelligendum est, si res penitus ac *in totum* non extat: Et quidem si *uterque* contrahentium & emptor & venditor in errore versati sint, & opinantes, rem extare, quæ tamen non extat. v. g. Si *domus combusta* fuerit vendita, quam uterque extare putat, emptio in totum nulla est, adeo, ut neque quoad *aream*, quæ remansit, valeat, quia partes domum, non *aream* emere ac vendere voluerunt, ac proinde pretium, in antecessum, ex ignorantia & errore solutum, conditione sine causa repeti potest. Uti definit. *l. 57. pr. de contrah. empt.* Pariter si quis *sylvam* emerit, & arbores omnes, tempore contractus, vel a vento dejectæ, vel igne absumptæ fuerint, *utroque ignorante*, venditio, neque quoad fundum subsistit; juxta *l. 58. ff. de contrah. emt.* Sin vero alter contrahentium *sciverit*, rem non extare, alter ignoraverit.

rit. Tunc distinguitur; Aut venditor tantum scivit, rem periisse, emtor ignoravit, nulla quidem est venditio, si tota res ante venditionem perierit: tenetur tamen venditor emtori, ad id quod interest, propter admissum dolum, qui etiam extra contractum præstandus est, & obligat dolosum, ad indemnitatem decepto præstandam, juxta *d. l. 57. §. 1. de contrab. empt.* forte si emtor paratam habuerit pecuniam, eamque sub usuris ab alio acceperit, vel is quid aliud interesse circa rem proximum allegare atque probare possit. Sin vero, e diverso, venditor ignoraverit, & emtor solus sciverit, non tantum valida est emtio, sed etiam ad solidum pretium emptor tenetur, ita, ut nondum præstitum solvi debeat, jam vero solutum repeti non possit. *d. l. 57. §. 1. & seqq.* Videtur enim donasse, qui pretium pro re nulla promisit aut solvit.

TH. XXXVI.

Quod si utroque ignorante, Pars saltem rei venditæ, tempore contractus non amplius extiterit, ut si pars domus venditæ exusta est, multum interest, quanta pars domus, forte incendio consumptæ permaneat. Ut si quidem *amplior* pars domus exusta sit, non compellatur emtor perficere emtionem, sed etiam, si quod pretium forte solutum est, repetat; Sin vero vel *dimidia* pars, vel *minor*, quam *dimidia* exusta fuerit, tunc contractandus est emtor venditionem adimplere, ita tamen,

Quid juris
si pars rei
interierit.

D 3

ut

ut æstimatione viri boni arbitrato habita, pretium pro rata decreſcat, prout definit Paulus JCus *d. l. 57. pr. de contrab. empt.* At vero hæc decifio fatis recte fe habere poteft, ſecundum ordinariam contractus emti venditi naturam, & ſecundum communes juris Civilis regulas ubi ſemper a potiori fit denominatio, & ubi major pars trahit ad fe minorem. Verum cum contractus empti venditi fit bonæ fidei, ubi plus valet æquitas naturalis, quam rigor legum civilium, putarem, hanc decifionem non poſſe univerſaliter admitti, ſed tunc demum obtinere, ſi quando emptor non poſſit *ſingulare intereſſe* allegare ac probare, ut malit *integram rem* aut domum potius habere, quam ex parte corruptam; poſſunt enim tales circumſtantiæ, pro conditione negotiationis &c. intervenire, ut inde appareat, *integritatem rei* aut domus, pro fundamento conſenſus ſuppoſitam fuiſſe, quibus circumſtantiis emergentibus, iniquum omnino foret, emptorem ad ſervandum contractum coarctare, cum ſæpius intentata emptoris utilitas, nulla æſtimatione compenſari queat.

TH. XXXVII.

Quid juris
in partibus
homogeneis.

Atque hoc ita ſe habet in illo corpore rei venditæ, quod partes invicem *heterogeneas* habet, ex quarum continuatione unum aliquod *corpus integrale* exiſtit; uti eſt in ædibus; Aiter formandum erit iudicium, in illo corpore,

pore, quod ex partibus invicem *homogeneis* consistit. Uti exemplum potest esse in agro, prato &c. si quælibet pars, certo respectu, totum aliquod integrale constituere potest. Ubi licet pars maior fundi venditi, forte inundatione aquæ destructa fuerit, venditio in minori parte residua subsistere poterit, pretio, proportionabiliter decrescente. Neque enim hoc casu ratio ac interesse integritatis obtinet, qualis in ædibus venditis allegari potest, ac proinde ob disparem rationem, dispar etiam erit iudicium decisivum.

TH. XXXVIII.

Circa *Hæreditatem* venditam jure Civili distinguitur; ^{Quid juris} An hæreditas *vivi* adhuc sit vendita, & venditio est nulla, ^{in hæreditate vendita} cum nondum sit in rerum natura, *l. 1. ff. de hæred. vel act. vend.* siquidem recepti juris est. Quod viventis nullo sit hæreditas *l. 27. ff. de acquir. vel om. hæred.* An hæreditas *mortui* vendatur. Et venditor saltem præstare debet ut *fit hæreditas*, hoc est, ut hæreditas venditori juste *delata* sit atque ad eum pertineat *l. 7. l. 8. ff. de hæred. vel act. vend.* Quantitatem vero vel integritatem præstare non tenetur, nisi certum quid & nominatim affirmaverit *l. 2. ff. de act. vel hæred. vend.* Et cum juxta mores Germaniæ, pactiones etiam super futura hæreditate viventis adhuc valeant, idem juris erit, ut venditor de quantitate hæreditatis venditæ evictionem præstare

stare non teneatur, quia nimirum nomen ac titulus hæreditatis etiam rei minimæ hæreditariæ inesse dicitur. *l. 1. §. 1. ff. si pars hæred. petat. l. 9. l. 10. ff. de hæred. petit.* Ex quo consequitur, quod error contrahentium, in ipso quidem *jure hæreditatis*, contractum vitiet, & præstationem interesse causare possit; At vero Error circa *quantitatem* aut *integritatem* hæreditatis venditæ, si dolus absit, contractus validitatem ac præstationem non alteret, sed cedat pretium datum lucro vel commodo alterutrius.

TH. XXXVIII.

Quid juris
in Contra-
ctibus Spei.

In contractibus *Fortuna* ac *Spei* siquidem Error ex parte emtoris aut venditoris intervenerit, & alter contrahentium falsa ac erronea opinione deceptus plus dederit, aut minus acceperit, ille non attenditur, nec propterea negotium fit irritum, neque læsus inde actionem ad evictionem aut ad interesse habet, *l. 8. §. 1. ff. de contrab. empt.* quia objectum contractus *spei commodum* fuit. *l. 7. f. ex quib. caus. in poss. eat.* Hornius *Class. XI. resp. 29.* Hoc enim, quum sua natura incertum fuerit, utrique contrahentium imputatur, quod se incertæ spei ac fortunæ sorti commiserit, & sic in culpa versatur, quæ nemini patrocinari debet, cum errorem inferat vincibilem. Est nimirum hæc emtio venditio v. g. aleæ, lottariæ, jactus retis & captura piscium, vel etiam fructuum futurorum, in semine, herbis aut segete non conditionalis, sed pura, ac proinde eventus lucro & damno contrahentium cedit, neque læsio intervenire creditur. Klock. *Vol. 2. Conf. 69. num. 41. 42.*

TH. XL.

Quid juris
in nomine
vendito.

Pariter in nomine sive debito vendito ac cesso; venditor præstare debet, ut sit *verum* nomen, quod nulla exceptione

ceptione perpetua elidi queat, non vero ut *bonum* atque *exigibile* sit, nec præstare debet, ut debitor cessus idoneus, solvendo, ac locuples sit. *l. 9. ff. de hered. vel act. vend.* Atque nihil interest, an cessionarius sciens an *ignorans*, debitorem minus idoneum receperit, modo dolus venditoris absit; debet enim seipsum redarguere cessionarius, quod non melius in conditionem debitoris, sibi cessi, inquisiverit Brunnem. de *Cess. Action. Cap. V. num. 47. & seqq.* Limitat quidem hoc Frantzkius *Comment. ad Pand. Tit. de Evict. n. 77.* quod tunc periculum nominis cessi ad emtorem non pertineat, quando emtor nominis in *probabili errore* detineatur, ex eo, quod debitor cessus, per publicam ac communem famam pro idoneo, tempore cessionis, reputatus fuerit, atque tali casu emtorem ad interesse contra venditorem, licet pariter ignorantem, agere posse, nam si sciverit venditor, debitorem cessum brevi decocturum esse, tunc sine dubio, ad indemnitate evictionem obligatur. Berlich. *decis. 290.* At vero cum error communis negligentiam emtoris non possit excusare, quia diligenti inquisitione habita, potuisset detegi, idcirco in damnum venditoris, contra legis communis præsidium, quod venditori hac in parte favet, non poterit detorqueri *arg. l. 25. ff. de Legib. sed potius standum est generali deciso*, quod tradit Hermogenianus *Jctus in l. 74. §. fin. de Evict.* ibi: *Qui nomen, quale fuit, vendidit, duntaxat, ut sit, non ut exigi etiam aliquid possit, & dolum præstare cogitur.* Pariter nec quantitatem nominis cessi præstare debet venditor. Nisi certam summam affirmaverit. *l. 5. ff. §. 1. de hered. vel act. vend.*

TH. XLI.

Quod si in ipso *individuo* objecti ex parte emtoris aut Error in venditoris error obveniat, v. g. si tu putes fundum Corne-individuo.
E nelia-

nelianum te emere, cum venditor Sempronianum vendere voluerit. Sed etiam in *merce mobili*, forte Stück Leinwand, Tuch, Band, Spitzen, Seiden &c. idem error ex utraque parte contingere potest: Atque tunc sine dubio, ob dissensum in re, emptio erit nulla, propter *l. 9. ff. de contrah. empt.* Ratio consistit in *particulari interesse*, quod disparitate individui, ratione situationis ad commercia & res promercales, sed imprimis ratione negotiationis maritimæ, quam emptor intendit, aut ratione fertilitatis &c. prout etiam in rebus mobilibus ratione *bonitatis* multum interesse circa pretium atque alia prodesse vel obesse queat, unde vera ratio interesse pendeat, quod negligi non potest.

TH. XLII.

Error in
qualitate
legali.

Circa *Qualitates* rei venditæ potest se Error exserere primo circa *qualitates legales*; Quando nimirum *res, quæ est extra commercium per errorem pro re promercali, per ignorantiam forte venditur.* Et quidem si uterque ac venditor ignoraverit, emptio est nulla, quia rem talem habere ac possidere non licet ac proinde contractus effectum suum civilem sortiri non potest. Uti definit Modestinus *l. 62. §. 1. ff. de contrah. empt.* ibi: *Qui nesciens loca sacra vel religiosa vel publica pro privatis comparavit, emptio non tenet.* Add. *l. 22. l. 23. l. 34. §. 1. de contrah. empt.* Quod si solus emptor ignoraverit, venditor propter dolum ad interesse obligatur *d. l. 62. §. 1.* Nec obstat superiori decisioni responsum Pomponii *l. 4.* & Licinnii Jcti in *l. 70. de contrah. empt.* ubi: *emptionem liberi hominis contrahi posse, refert, si modo inter ignorantes id fiat.* Siquidem hoc eatenus intelligendum est, ut subsistat emptio venditio rei extra commercium, ad effectum transferendæ & acquirendæ possessionis

nis, & inde dependentium commodorum, quamdiu scilicet error, nondum est defectus atque inter contrahentes non adpareat, sin vero error adpareat, tunc omnino emptio venditio erit penitus inutilis, uti notat *l. 6. pr. ff. de contrah. emt.* atque *l. 50. pr. cod.* atque hoc modo leges in contrarium allegatae optime conciliari poterunt. Stryck de *Cautel. Contract. Sect. II. cap. 8. §. 8.* Struv. *Synt. Civ. Exerc. XXIV. th. 9. num. 5.*

TH. XLIII.

Ad qualitatem legalem etiam referri potest error in ^{Error in} proprietate si quis nimirum *rem suam* ignorans emerit, tunc ^{proprietate} emptio est nulla & pretium ab emptore solutum repeti potest. *l. 15. §. 2. ff. de contrah. empt.* Quod forte contingere possit, quando hæres rem a defuncto, tertio commodatam, vel apud eundem depositam, ignoranter emerit, & postea scriptura reperta, rem defuncti esse demonstrare queat. Vel etiam quando hæres mercatoris, merces in commissum alteri ad vendendum traditas, ab eodem, tanquam venditoris proprias comparaverit. Eodem pertinet, quando venditor rem *feudalem* pro *allodiali* sive sciens sive ignorans, emptori ignoranti vendiderit, quia rem illam emptori habere, vel non *licet*, propter dissensum domini directi atque agnatorum, vel non *placet*, quia rem pleno jure voluit, ideoque, propter manifestum dissensum venditio non potest subsistere. Mantica *de tac. & ambig. Convent. Lib. IV. cap. 4. num. 6. 7.*

TH. XLIV.

Secundo error versari potest circa *Qualitatem rei venditæ naturalem*, quæ etiam *artificialem* sub se comprehendit, siquidem ars imitatur naturam arg. *§. 4. Inst. de adopt.* Atque tum rursus multiplici modo error contingere potest. ^{Error in} _{qualitate naturali vel artificiali.}

E 2

TH. XLV.

TH. XLV.

Error in
sexu.

Aut enim error afficit ipsam rei venditæ *substantiam* *intrinsicam*, uti est error in sexu, quando quis animal forte fœmininum pro masculino, v. g. in equorum venditione ignorans emerit, & tunc emptio est nulla, juxta *l. 21. §. 2. ff. de contrah. empt.*

TH. XLVI.

Error in
materia.

Aut erratur in *materia* corporis, in quod mutuo consensum est. Atque rursus distinguitur. Aut erratum est ab utroque contrahentium, vel saltem ab emptore in *totâ* materia, ita scilicet, ut tota materia corporis ac rei venditæ sit de penitus diversa quadam specie, quam illa, quam contrahentes in contractus figura supposuerunt, ut si forte Dombach vel orichalcum inauratum pro puro auro, stanneum vas pro argenteo, atque emptio est nulla, nec tenetur emptor invitatus rem retinere, licet venditor pretium minus proportionabiliter velit remittere aut solum reddere, quia aliud pro alio in sua materia venit, & sic revera dissensum est. Uti expressè definit *l. 9. §. 2. ff. de contrah. empt.* Pariter si quis mensam ligneam, argentea lamina cooperatam pro *solida* vendat, emptio erit nullius momenti. *l. 41. §. 1. de contrah. empt. l. 21. §. 2. de action. empt. vend.* Nec obstat *l. 22. ff. d. verb. oblig.* ubi tenet stipulatio, licet æs pro auro fuerit promissum. Etenim est dispar ratio, neque a contractu stipulationis, qui est unilateralis, ad contractum empti venditi, qui est bilateralis argumentum fieri potest. In stipulatione stipulator nihil vicissim præstat, & sic tenetur promissum, cum interesse ejus, quod deest promisso, promissor supplere debeat, uti *d. l. 22.* ulterius addit. At vero emptor vicissim aliquod pro re vendita, nimirum pretium præ-

præstare debet, cujus maxime ac specialiter interest, æquivalentem materiam, & illam, quam supposuit, accepisse. Ex eadem ratione se resolvit. *l. 1. §. fin. ff. de pignorat. act.* ubi æs pro auro, pignori datum, valet oppignoratio. Etenim pari modo dispar est crediti atque emti venditi ratio.

TH. XLVII.

Quod si error in parte tantum materiæ contingat, v. g. Error in viriola, quæ aurea dicebatur, magna ex parte fuerit *enca* parte materia inventa, tunc venditionem subsistere, prodit *l. 14. de contrah. empt.* ita tamen, ut æstimatio vel pretium pro rata decrescere debeat, debet enim esse perpetua commensuratio inter valorem rei, & inter pretium pro re datum. Brunnem. in *Comment. Pand. ad d. l. 14.* Struv. *Synt. Civ. Exerc. XXIV. th. 9.* Et hæc quidem decisio, ordinario jure satis recte se habet, licet enim in parte sit erratum, in parte tamen residua adest fundamentum aliquod contractus, ubi consensus se figere possit, ut inde contractus in sua forma sustineri & obligatio ad præstandum interesse per imminutionem pretii supplet defectum materiæ, ut inde emtor suum æquivalens accepisse, videatur. Attamen in praxi, propter infinitas facti circumstantias, hoc perpetuum esse non poterit, verum fallit omnino illo casu, quando ab emtore speciale aliquod interesse allegari ac probari possit, quare emtor materiam *solidam* habere velit, forte pro conditione ac dignitate personæ emtoris cui non æque hæc vel illa res convenit, vel pro qualitate pactorum, quæ formant contractum & quandoque illum conditionalem expresse vel tacite reddunt, ut inde deficiente conditione, emtio quoque corruat.

TH. XLVIII.

Singulariter hic, juxta disciplinam, legum civilium *Quæstio de vino & acetum pro vino vendatur, ignorantem emtori, an* *vinum & acetum venditum.*

E 3

an valida sit venditio? Distinguit Ulpianum in *l. 9. §. 2. ff. de contrab. empt.* vel *vinum acuit*, vel *ab initio acetum fuit*. Priori casu valet emptio, quia tempore contractus adfuit illa substantialis qualitas, quæ in contractu fuit supposita, ac proinde objectum contractus non defuit. Posteriori casu emptio non valet, quia aliud pro alio venditum. Hahn. *ad Wesenbec. tit. de contrab. empt. num. 5.*

TH. XLIX.

Raußmanns-Guth.

Denotantur hæ qualitates rei promercales substantiales atque intrinsicæ, per solennem illam vocem, in foro ac juxta stylum mercatorum usitatam: Raußmanns-Guth, es muß Raußmanns-Guth seyn, hoc est, talis res, quæ possit bona fide in commercium publicum produci, ac res promercales fieri. Cui oppositum verdorben Guth.

TH. L.

Error circa morbum ac sanitatem.

Ad errorem porro *substantialem* accenseri poterit, error circa *sanitatem* in *pecore morbo* vendito, qui ex præscripto Edicti Ædilitii, per actionem redhibitoriam potest corrigi. Coler. *decis. 228.* si nimirum talis sit morbus, qui externo corporis aspectu, vel aliis signis satis apparentibus, non potuit cognosci. *l. 1. §. 2. §. 46. l. 14. §. fin. l. 55. ff. de Ædil. Ed. Struv. Syn. Civ. Exerc. XXVII. th. 5.* Nec interest, an venditor sciverit, an pariter *ignoraverit*, siquidem per ignorantiam venditoris non minuitur damnum, quod emptori ex vitio rei venditæ obtingit, & sic utroque casu venditor ad pretium reddendum vel remittendum obligatur. Berlich *decis. 77.*

TH. LI.

Error in vitio fundi naturali.

Similiter error circa *vitium fundi naturale*, ut si v. g. fundus fuerit venditus, qui herbas pestilentes vel alias, ex vitio soli ferat, quæ fegetem vel gramina corrumpant, ut inde

inde pascua vel frumenta corrumpantur; Veluti ager, qui frumentum adustum Brandt-Korn, tantum proferat, vel frumentum fatuum taub Korn &c. Hoc vitium, si non sit corrigibile, emtionem faciet nullam, ita, ut actioni redhibitoriae locus esse queat. *l. 49. ff. de Edil. Ed.* Pariter huc pertinet, quando prata vendita sumpsigt und morastig sind, nimis sint aquosa, die nur sauer Gras geben, welches zur Fütterung nicht dienet.

TH. LII.

Error porro in substantia evenit in *specie fundi venditi*. Ut puta, si quis hortum Olitorium pro arbuſto, Error in specie fundi. Kohlgarten vor einen Baumgarten. Item si quis vineam pro horto florifero: Weinberg, Weingarten vor einen Lust- und Blumengarten, vel vice versa vendiderit, ignorantem emtori. Vel etiam si venditor, ignorans qualitatem fundi specificam, errore deceptus, speciem aliam per alia vendiderit, & quando, si remmelius scivisset, fundum suum, forte propriis usibus maxime necessarium, non dimiserit. Hisce casibus, nec emtor nec venditor invitus ad complementum contractus tenebitur, quia objectum *certum* contrahenti fuit definitum, quo deficiente, dissensus manifestus apparet, ac ideo contractus est nullus.

TH. LIII.

Ad errorem in *substantia rei venditae artificiali* referri Error in fundamentis aedium potest, error ac ignorantia circa *vitia fundamenti*, cui v.g. aedes superstructae sunt, quod successive gravem ac fere irreparabilem jacturam ac ruinam aedium post se trahere potest, ut proinde interesse partium, inde emergens, a iudice non sit negligendum, modo constat, tale vitium jam ante contractum adfuisse, & tempore contractus adhuc perdurasse. Quo casu emtio talis rei ruinosa poterit irritari.

TH. LIV.

TH. LIV.

Si plures
res simul
venditæ,
quid juris.

Quodsi plures res simul venditæ fuerint; Quæritur; An propter vitium unius rei ab emtore *ignoratum*, quod ipsam substantiam rei venditæ afficit, tota emtio irrita declarari queat? Certe distinguendum est; An *Universitas* quædam *rerum* veluti, totum patrimonium, peculium, taberna cum mercibus *Rauff-Laden*, Officina chirurgica mit *denen Kunden* &c. sit vendita, ac vitium unius rei non faciet emtionem nullam, quia *Universitas* etiam in minori corporum quantitate potest consistere, & quod uni ex rebus venditis deest, per bonitatem forte alterius suppletur ac compenfatur, ut sic in talibus rebus simul in unam universitatem combinatis, pretio per *aversionem* constituto, ratio singularum rerum, in æstimatione interesse haberi non possit. Aut vero plures res æque *principales* saltem per *aggregationem* sunt venditæ. Et rursus interest, an pretium *certum* in *singulas* res sit constitutum; an vero in *universum*. Posteriori casu vitium unius, vitiat omnes *l. 34. de Edil. Ed. l. 44. de contrah. empt.* Quod tamen ita declarandum est, si emtor speciale aliquod interesse allegare queat, forte, quod hujus rei intuitu, quæ vitiosa appareat, reliquas res simul emerit, vel si deficiente hac una re, reliquæ minus usui ac commodo emtori esse queant; siquidem tali casum facile constat, fundamentum consensus subtrahi, quo destructo, nequit emtio contra ignorantem subsistere. Priori casu emptio subsistit, & res tantum vitiosa redhiberi potest. *d. l. 34. ff. de Edil. Ed.* Quod tamen limitatur: (1) Si plures illæ res sine maximo emptoris incommodo separari non possint, & manifestum sit, non nisi omnes quem empturum vel venditurum fuisse, uti circa quadrigas emtas &c. accidere possit *l. 35. l. 38. §. 14. de Edil. Ed.* (2) Si pietatis ratio

tio prohibeat rerum venditarum separationem *d. l. 38. §. fin.*
 & *ll. seqq. de Edil. Ed. Lauterb. Colleg. Pract. Pand. iii. de*
Edil. Ed. Conclus. V.

TH. LV.

Hæc tamen omnia ita procedunt, si quando emptor ^{Contractus} vel venditor, sua ignorantia aut errore *læsus* agat ad resol- ^{resolvitur} vendam emptionem; Siquidem ille, ex cujus persona læ- ^{ex parte} sio accidit, etiamsi ignoraverit qualitatem rei venditæ, ex ^{læsi.} capite nudæ ignorantia a contractu non potest recedere, sed *teneretur*, ut id *præset*, quod contractu suo promisit, jux- ^{ta} *l. 45. ff. de contrab. empt. l. 11. §. 5. de A. E. V.* Qui enim nullum interesse ex sua parte allegare potest, consensum suum retrahere ac sine causa pœnitere non debet, cum jura læsis saltem restitutionem in integrum concedant, & ita disponunt, ut, ubi nulla læsio, ibi nulla detur validi negotii rescissio, arg. *l. 11. §. 3. ff. de minor.*

TH. LVI.

Præterea error potest contingere circa *Accidentalibus* ob ^{Error in} jecti, quod in contractum emtionis venditionis deducitur. ^{Acciden-} Prout vero talia accidentia sunt fere infinita; ita quoque ^{talibus.} multiplici modo error potest obvenire, qui tamen varios ac diversifimos effectus producerere potest. *Frantzk. Comment. ad Pand. Tit. de contrab. empt. num. 62.* Siquidem certum de his accidentalibus & sibi per omnia constans judicium ferri super omnibus casibus non potest, quia, pro conditione diversa personarum contrahentium, aliasque facti circumstantias, modo huc modo illuc ratio juris inclinatur; Ac proinde totum hoc accidentalium judicium æquo ac prudenti judicis arbitrio erit committendum, qui, pro re nata, statuet.

F

TH. LVII.

Error in nomine rei venditæ

Circa *Accidentalia* objecti venditi sese offert *Primo* Error circa *nomen* rei venditæ, qui contractui nihil obest, si modo inter partes invicem contrahentes de re satis constat. Uti diserte probat *l. 9. §. 1. ff. de contrab. emt.* ibi: *Si in nomine dissentiamus; verum de corpore constat, nulla dubitatio est, quin valeat emptio & venditio, nihil enim facit error nominis, cum de corpore constat.* Siquidem vocabula ad res ipsas quidem designandas sunt comparata, rem tamen ipsam non alterant. *l. 4. pr. ff. de Leg. 1.* Sed quid si res vendita, turpe aliquod ac ignominiosum nomen ex accidenti contraxerit, forte ut dicatur, *Mordgrube, Fegetasch, Surewincel* &c. idque emtor ignoraverit, anne sub hoc pretextu liceat ab emtione recedere? Non puto, quia hoc nomen additum facile corrigi ac bonis exemplis præbitis emendari poterit, neque etiam tale imputatum vitium rei, sed personæ cohæret, qua mutata, per se nomen alterius evanescit.

Error in accessionibus rei venditæ.

Deinde potissimum se error exserit circa *Accessiones* rei venditæ vel *naturales* vel *civiles*. Ubi præcipue inquirendum, quousque error ac ignorantia emtoris aut venditoris contractum dissolvat vel non; Aut quousque defectus illarum obligationem quandam ad evictionem præstandam producat, ut habeatur *als ein Gewehrs Mangel* cuius nomine venditor vel ad pretium remittendum, vel ad supplendum, quod deest, obligetur. Vel quousque etiam eo nomine venditor pœnitere atque rem recipere queat. Cum enim harum accessionum *intuitu* contrahentes sæpius maxime inducantur ad contrahendum juxta *l. 34. pr. ff. de contrab. empt.* Utique non inconsultum erit, errorem atque ignorantiam examinare, cujus commodo aut incommodo tale quid cedat, & num forte læsio inde, citra dolum adversarii contingens, ad merum casum fortuitum referri debeat, atque idecirco nihil ad contractum attendatur.

Generalis distinctio.

Ad hos proinde casus discernendos & accurate dijudicandos, generalem distinctionem adhibendam esse arbitramur; Aut res v. g. *ades, fundus* &c. *indefinite* est vendita cum omnibus suis juribus, instrumentis, pertinentiis, *mit aller Zubehör, und Pertinentien, Recht und Gerechtigkeiten, wie das Gut von dem Verkäufer genüget und gebraucht worden* &c. Et tunc emtoris lucro vel damno erit, si plus vel minus in accessio-

accessionibus fundi vel ædium fuerit, nec dabitur ex hoc solo, quod emptor minus deprehenderit, quam putaret, pœnitendi facultas, sibi enim imputare debet, quod non melius inquisiverit, nec venditor plus præstabit, quam dixit *l. 34. de contrab. empt.*

TH. LX.

Neque venditor hoc casu pœnitere potest, licet plus in accessionibus rei indefinite venditæ postea apparuerit, quam ipse opinatus fuerit, & quæ postea emtor, sedula inquisitione adhibita, de juribus atque accessionibus fundi venditi detexerit: Quia generalis atque indefinita dictio omnia includit, & quisque suo juri invigilare potest. Neque juvat emtorem aut venditorem, si jurato quisque asserere velit, se rem non fuisse emtorum aut venditurum, si de defectu aut superfluo accessionum recte informatus fuisset. Neque enim hoc juramentum erit relevans, quum errorem cujusque vincibilem excusare non possit, sed quilibet culpam ac pœnam suæ negligentia ipse feret.

Nec venditor, hoc casu pœnitere potest.

TH. LXI.

Sub hac tamen generali atque indefinita locutione ea comprehenduntur, atque ea adesse debent, quæ mos provinciarum atque civitatis, inter accessiones fundi necessarias ac inseparabiles recenset, siquidem istas partes contrahentes tacite simul intellexisse censentur, prout recte monet Beier *Poste. ad Pand. Tit. de contrab. empt. num. 30.* Neque in tali interpretatione contractus ad locum domicilii contrahentium, neque ad locum contractus, sed ad locum rei sitæ, & legem ac consuetudinem ibi vigentem respici oportet, siquidem accessiones fundi vel rei venditæ ex loco rei sitæ æstimari debent, cum accessorium semper naturam ac conditionem sui principalis sequi dicatur. Unde Error contrahentium, qui alium locum, quam rei sitæ, opinione sua comprehenderit, illos non excusat, cum potuissent ac debuissent scire hoc.

Declaratio generalis locutionis

TH. LXII.

Alter casus est, quando res non est indefinite vendita, sed ad certam designationem ac specificationem jurium ac pertinentiarum, nach ein-
nem gewissen Anschlag oder inventario, ita nimirum, ut singulæ pertinentiæ atque accessiones fuerint designatæ, pretio, vel singulis rebus addito, vel generatim determinato. Tunc enim ea, quæ specificata sunt sigillatim præstari a venditore debent, & sic ignorantia emtoris succurritur, ut defectum venditor vel in natura supplere, vel æstimatione aut interesse præstito compensare teneatur. Hornius *Class. XI. respons. 22.* Imo

Alter casus

si ea accessoria, speciatim in designatione adscripta, deficiant, intuitu quorum emtor principaliter contractum inierit idque, emergente casu, jurato asserere possit, non tenetur, oblato interesse ac diminutione pretii contentus esse, verum rem venditam totam redhibere potest, atque ad dissolvendam emtionem agere, quia præcipuum fundamentum consensus tali modo contractui subtrahitur. Quæ propter utilis semper ex utraque parte contrahentium est cautela, ut omnes accessiones specificæ exprimentur, ne, in contrarium, querelæ & disputationes contrahentium noxiæ existant.

TH. LXIII.

An inventio thesauri contractum faciat rescissibilem

Nec tamen *thesaurus* in fundo vendito repertus, contractum facit rescissibilem; Si forte *venditor ignoraverit*, emtor tamen præsumptive ac probabiliter sciverit, eundem in fundo emto esse reconditum, quia thesaurus non est in fructu nec inter accessiones fundi recensetur, verum ad casus fortuitos refertur, inde in æstimatione læsionis allegatæ plane non attenditur. Neque enim emtor thesaurum ex jure venditionis, sed ex jure inventionis fortuitæ capit. §. 39. *Institut. de rer. div. §. 63. ff. de acqui. vend. dom. Steuv. Synt. Civ. Exerc. XXIII. tb. 87. 103.*

TH. LXIV.

An propter lapides, marmora, mineras &c. repertas poenitere liceat.

Difficilior erit quæstio. An propter *Lapidicinas, Marmora, Steittz Marmor oder Schiefferbruch, Thon und Siegel-Erde* &c. Item propter *venas metallicas*, aut alias *mineras*, in fundo emto repertas, venditori, qui tale quid ignoravit in fundo vendito esse reconditum, poenitere liceat, ut fundum restituto accepto pretio, recipere queat. Ratio pro affirmativa haberi poterit, quod tales accessiones fundi, juxta principia legum civilium inter *fructus fundi* referantur *l. 13. §. 5. ff. de Usufr.* Ac proinde fundi æstimationem augeant. At vero juxta praxin Germaniæ hodiernam, de venis metallorum, ac lapidum pretiosorum ac mineris istis, quæ jure Regalium ad Principem pertinent, quæstio erit otiosa, cum tales, licet in fundis privatorum repertæ, cedant Principi territorii. Mylerus de *Princip. ac Statib. Imp. Part. II. cap. 69.* De reliquis vero, quæ adhuc *privatis* relinquuntur, veluti lapides vulgares, argilla &c. major potest esse dubitatio. Certe, cum ille, qui superficiem vendidit, sine reservatione, etiam subterranea vendidisse intelligatur, cum superficies terræ hæc omnia quæ sunt privati juris complectatur. Utiq; venditori invito emtore, a contractu recedere non licebit, quia superficies, & solum invicem connexa sunt. *l. 2. ff. de superfic.* Nec proficit venditori ignorantia, potuisset,

tuisset enim conditionem fundi venditi melius inquirere, vel etiam fundum sub reservatione quadam vendere, & sic locutio generalis contra venditorem erit interpretanda, juxta l. 39. ff. de pact.

TH. LXV.

Quando error in *Confiniis* contigerit, venditorem, qui vicinos celavit, **Error in teneri**, notat l. 35. in fin. de contrah. empt. verbis: *Si quis in vendendo pra-confinio alio confinem celaverit, quem emptor si audisset, emtorus non esset, teneri venditorem.* Id quod Gothofred ad d. l. ita explicat, Emptionem validam manere, atque venditorem, qui sciverit, eo nomine ad interesse obligari: Verum non ita commode satis textus interpretatio recipi poterit; Cum enim grave sit, rixosum aut alio ex capite exitiosum aut molestum sibi habere vicinum, unde maxima discordiarum incommoda nasci possunt, utique censerem, justissimam inde causam esse a contractu recedendi arg. l. 14. ff. pro soc. Potest enim evenire, ut illud incommodum, inde metuendum, nulla sufficienti cautione, aut interesse praestatione compensari queat, ut praestet omnino, causam intactam servare, quam post vulnertatam illam remedia quarere. Mevius *Part. VII. decit 108. num. 6.*

TH. LXVI.

Erratur porro circa *Numerum, Pondus ac Mensuram* rei venditae, **Error circa** Atque admittenda est Doctorum sententia, qui distinguunt; An res per *numerum averfionem* sit emta vendita, hoc est, pretio summatum constituto, sine re-pondus ac latione ad certum numerum, pondus ac mensuram, scilicet formula adhi-menturam, bita: *Uberhaupt durch den Bogen oder im Pausch.* Vel etiam si quantitas quaedam adjecta quidem fuerit, verum nuda saltem *demonstrationis*, non taxationis causa. Tunc sive plus sive minus opinione postea appareat, ignorantia aut error emtoris aut venditoris non attenditur, sed, si modo dolus absit, cedit illud lucro aut damno tam emtoris quam venditoris, ac pretium conventum, non obstante exceptione erroris, debetur, nec plus exigi, aut minus dari debet. l. 13. §. 14. ff. de A. E. V. Berger *Part. II. Resp. 210. num. 2.* Hoc enim casu objectum venditionis, non in quantitate, numero, pondere ac mensura est positum, sed in ipso corpore, per averfionem vendito, quod sive plus sive minus sit, corporis tamen significatu continetur. Struv. *Syn. Civ. Exerc. XXIII. th. 11. 13.* Homburg *Consil. resp. 224.*

TH. LXVII.

Aur vero res *speciatim* ad certam quantitatem numeri, ponderis ac *Alter casus mensurae* est vendita, pretio *nimirum sigillatim*, forte ad singulos mo- referuntur, dies

dius &c. constituto. Tunc certum est, si quid deficiat in mensura, pondere, numero sive alia quantitate a venditore expressa, sive is sciverit, sive ignoraverit veram quantitatem, id supplendum esse, vel tantum in pretio detrahendum, quantum responder ei, quod deficit *l. 40. §. 2. de contrab. empr. l. 42. de A. E. V. l. 69. §. fin. ff. de Evict.* E contrario, superfluum si quid appareat, pretium quoque pro rata ad crescere debet *Carpzov. Lib. V. resp. 25. 47. Befoldus Vol. VI. Consil. 267.*

TH. LXVIII

Quod juris in diversitate mensurae, ponderis ac numeri.

Verum saepius evenit, *diversas* esse mensuras ac pondera, vel etiam numerum mercium, ex differentia *locorum* vel etiam *objecti* rei venditae *Lyncker Vol. II. resp. 64. 65.* Forte quod alia fiat computatio in loco domicilii contrahentium, alia in loco rei sita, alia porro in loco contractus ac destinatae solutionis. Ubi facile error ac ignorantia ex altera parte contrahentium, in hac vel illa parte posset evenire. Ubi disquirendum foret, si ex errore isto laesio quaedam emtori vel venditori obvenerit, ut vel plus opinione sua venditor praestare compellatur, vel minus emtori, quam sibi pensuaserat, accipere offeratur; Et unus forte contrahentium ex more sui domicilii, alter ex loco contractus vel destinatae solutionis, quantitatem mercium aestimandam esse velit, erronea quadam opinione deceptus. Certe hisce casibus emtionem nullam esse censemus, ob manifestum partium dissensum, qui ipsam substantiam rei afficit, cum circa corporis aequae ac pretii quantitatem versetur.

TH. LXIX

Contraria.

Cessat actio vel exceptio Erroris ac ignorantiae (1) Quando interesse, quod allegat is, qui laesionis reparationem aut rescissionem contractus praetendit est *minimi momenti*, uti decidit *l. 54. de contrab. empr. ibi: Res bona fide vendita ob minimam causam inempta fieri non debet.* Qui textus, cum generaliter loquatur, non tantum de minima laesione, in pretio sed etiam de qualibet laesione, etiam circa rem contingente, si minima aestimationis sit, merito accipiendus est *Pinell. ad L. 2. Cod. de Rescind. vend. Lib. II. Part. 1. num. 2.* (2) Cessat in iis, quae post contractum semel perfectum superveniunt, sive commoda sive incommoda sint, non praemeditata aut ignorata ab emtore vel venditore. Siquidem haec emtorem sequuntur, etiamsi res emptori tradita non sit prout clare docet *§ 3. Inst. de Empt. vend. l. 7. §. 8. ff. de peric. & commod. vend.*

ULB Halle 3
004 094 174

f.
SB.

B.I.G.

Farbkarte #13

9
Pri. 17. num. 33. ~~P. 2. 22.~~
1749, 6
8

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
**EFFECTU ERRORIS
IN CONTRACTU EMTI
VENDITI,**

QUAM
DEO ADJUVANTE

ET
ILLUSTRI JURISCONSULTORUM ORDINE
DECERNENTE,

IN ALMA CHRISTIAN-ALBERTINA,
MAGNIFICO PRÆSIDE

D. FRID. GOTTLIEB STRUVIO,

CÆSARÆ CELSITUDINIS, DUCIS SLESVICO-HOLSAT.
CONSILIARIO JUSTITIÆ, PROFESSORE ORDINIS JURIDICI
PRIMARIO, FACULTATIS P. T. DECANO,

ANNO MDCCLXIX. DIE XXIV. SEPT.

PRO LICENTIA

HONORES DOCTORALES OBTINENDI
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI

SUBMITTIT

JOANNES ALBERTUS HANKOPH,
HAMBVRGENSIS.

KILONII, LITTERIS GOTTF. BARTSCHII, ACAD. TYPOG.

